

Täysistunto

Tiistai 23.2.2021 klo 14.00—17.13

5. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämistä annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 4/2021 vp

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään työelämä- ja tasa-arvovaliokuntaan.

Lähetekeskusteluun tätä asiaa varten varataan enintään 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan tuttuun tapaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja. Näin toimitaan. — Ministeri Haatainen, 10 minuuttia, esittelypuheenvuoro. Olkaa hyvä.

Keskustelu

15.10 Työministeri Tuula Haatainen (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituksen esityksessä ehdotetaan muutettavaksi lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämistä annettua lakia. Muutoksilla pyritään edistämään alaikäisten suojelua antamalla työnantajille ja muille rikostaustan selvittamisvelvollisille tahoille mahdollisuus selvittää työnhakijoiden rikostaustaa myös lyhytaikaisissa, enintään kolme kuukautta kestävässä työntekotilanteissa.

Nykyisin sääntely ei mahdollista rikostaustan selvittämistä lyhytkestoisissa tehtävissä, ja tämä on osoittautunut ongelmalliseksi joissakin sijaisjärjestelyissä. Apulaisoikeusasiamies on antanut soveltamisrajauksesta ratkaisunsa ja todennut kantelun johdosta, että rikostaustaotetta ei voida vaatia enintään kolme kuukautta kestävässä työ- ja virkasuhteissa.

Tämän lakiesityksen mukaan työnantajilla, työnantajaan rinnastettavilla tahoilla eli siviilipalveluskeskuksella ja työ- ja elinkeinoviranomaisella, lupa- ja valvontaviranomaisella, kunnalla ja kuntayhtymällä olisi oikeus pyytää rikosrekisteriote nähtäväksi ennen työhön ottamista, luvan myöntämistä tai päätöksen tai toimiantosopimuksen tekemistä taikka ilmoituksen vastaanottamisen jälkeen enintään kolme kuukautta kestävässä tehtävissä. Tässä ei olisi kyse uuden velvollisuuden lisäämisestä lakiin, vaan rikosrekisteriotteen pyytäminen perustuisi kunkin tahon omaan harkintaan ja riskiarvioon. Siten esityksellä täydennetään voimassa olevaa sääntelyä. Ehdotuksilla edistetään alaikäisten suojelua ja tehostetaan myös osaltaan Suomen kansainvälisten velvoitteiden täyttämistä koskien Euroopan neuvoston yleissopimusta lasten suojelemiseksi seksuaalista riistoa ja hyväksikäyttöä vastaan.

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Kiitoksia. — Sitten mennään puhujalistaan. Edustaja Rantanen, olkaa hyvä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 13/2021 vp

15.12 Mari Rantanen ps: Arvoisa puhemies! Tämä esitys on oikein tervetullut avaus ja pyrkimys taklata sellaista asiaa, mikä meiltä nyt lainsäädännöstä puuttuu eli tämä alle kolme kuukautta kestävässä työsuhteissa lasten kanssa työskentelevien rikostaustaote.

Se, mikä mielestäni tässä pitäisi olla: tämän täytyisi olla jollain lailla velvoittavampi, koska tässä on nyt ongelmana se, että tämä antaa mahdollisuuden rikostaustaotteen pyytämiseen mutta tämä ei siihen velvoita, ja itse asiassa, kun lukee tätä esitystä, siellä todetaan, että mikäli tämä olisi velvoittava, niin se tekisi silloin luonnollisesti näitten rikostaustaotteiden hakemisen kenties liian suureksi ja tältä osin toisi myöskin kovasti menoja sille puolelle. Mutta ehkä tässä pitäisi miettiä ennemminkin tätä: jos meillä on mahdollisuus suojella lapsia ja pyrkiä suojaamaan heitä sentyyppisiltä hoitajilta, joilla rikostaustaa on, niin mielestäni voisi kyllä ehkä eduskunnassa harkita sitä, pitäisikö tämän kuitenkin olla velvoittava eikä vain mahdollistava, sillä vain se olisi se, millä tosiasiaa saadaan nämä henkilöt pois lasten kanssa työskentelemästä. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Laiho.

15.14 Mia Laiho kok: Arvoisa puhemies! Tämä lakiesitys, joka mahdollistaa lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämisen, on perusteltu ja tarpeellinen, mutta itse toivoisin siihen kuitenkin vielä lisää velvoittavuutta.

Laki lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämisestä nykyisellään velvoittaa työnantajan selvittämään lasten kanssa työskentelevien henkilöiden rikostaustan ennen työ sopimuksen solmimista — mikäli siis on pysyvä työsuhte. Velvollisuuden laiminlyönti on rangaistavaa. Selvitys tapahtuu siten, että tehtävään valittu tai nimitetty henkilö hankkii itseään koskevan rikosrekisteriotteen ja esittää sen työnantajalle nähtäväksi.

Päiväkodeissa ja muussa lapsille ja nuorille järjestetyssä toiminnassa, kuten iltapäiväkerhoissa ja leireillä, työskentelee nykyisin paljon henkilöitä, joiden taustoja ei ole selvitetty riittävästi huomioiden lasten koskemattomuus ja turvallisuus. Syynä on se, että rikostaustan selvitysmenettelyä ei sovelleta päiväkotien työ- ja virkasuhteissa, jotka kestävät yhteensä enintään kolme kuukautta yhden vuoden aikana. On täysin ymmärrettävää, että lyhyitä sijaisjärjestelyjä voidaan joutua tekemään toisinaan lyhyelläkin varoitusajalla, mutta pääsääntönä pitäisi kuitenkin olla, että myös näissä alle kolmen kuukauden sijaisuuksissa tämä todistus vaadittaisiin. Turvallisuudesta ei ole varaa joustaa, vaan lain on suojeltava alaikäisten koskemattomuutta ja turvallisuutta kaikissa tapauksissa.

Lakiesityksen perusteluissa ja vaikutusarviossa mainitaan siitä, minkä takia tätä ei ole tehty velvoittavaksi, että on osittain katsottu, että se ei ole tarkoituksenmukaista, koska näitten rikosotteiden määrän lisääntyminen lisäisi työmäärää, ja on katsottu, että työnantajat ovat olleet tyytyväisiä tämän nykylain toimivuuteen ja että nämä muutokset aiheuttaisivat hallinnollista lisätaakkaa työnantajille. On myös arvioitu, ettei tämän lain mukaisella selvittämismenettelyllä alaikäisiä voitaisi suojella, ja myöskin työn organisointiin ja henkilöstömitoitukseen koskeviin vaatimuksiin on viitattu. Tämä kuulostaa kuitenkin vähän kaukaa haetulta, kun ajatellaan, miten meidän tulisi lapsia suojella. Kaikki ne toimet, millä me pystymme parantamaan lasten turvallisuutta ja edistämään niitä olosuhteita ja ehkäisemään, etteivät he joudu hyväksikäytetyiksi tai väkivallan kohteiksi, meidän pitäisi tehdä.

Arvoisa puhemies! Olen itse tehnyt vuonna 2019 lakialoitteen siitä, että muutettaisiin tätä lakia niin, että tämä olisi velvoittava myös näissä lyhytaikaisissa työsuhteissa, koska valitettavasti voi käydä niin, että ihmiset, joilla on mieltymyksiä lasten seksuaaliseen hy-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 13/2021 vp

väksikäyttöön, hakeutuvat nimenomaan näihin lyhyisiin työsuhteisiin eikä heitä välttämättä saada siitä kiinni, kun he vaihtavat työnantajalta toiselle.

Toinen asia, mihin olisi hyvä kiinnittää huomiota, olisi se, pitäisikö vaatia uusimaan tämä rekisteritodistus jossain vaiheessa myöskin pysyvissä työsuhteissa, koska siitä itse olen ainakin saanut useampaa palautetta, että jos ihminen tekee sitten työuransa aikana jotain, mikä ei välttämättä ole tapahtunut siinä työpaikassa, niin se jää työnantajalta piiloon.

Arvoisa puhemies! Kun ministeri on täällä paikallakin, niin kysyisin nimenomaan tästä, miksi tätä ei ole voitu katsoa velvoittavaksi. Ja jos on kyse resursseista, niin uskoisin, että eduskunnalla olisi tahtoa laittaa tähän sellainen hallinnollinen resurssi, että me saadaan lasten turvallisuutta parannettua.

Toivottavasti työ- ja tasa-arvovaliokunta pyytää asiasta lausuntoa myös lakivaliokunnalta, jolla on varmasti hyvä tietämys — tai parempi tietämys — myöskin sitten näistä rikosasioista, mitä lapsiin kohdistuu.

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lehto.

15.19 Rami Lehto ps: Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Savio on tehnyt tästä asiasta kirjallisen kysymyksen 2018, ja silloinen työministeri Lindström on siihen vastannut. Luen pienen otteen tästä vastauksesta: ”Alun perin lain säätämisen yhteydessä kolmen kuukauden aikarajalla haettiin joustavuutta työnantajan tarvitsemiin sijaisjärjestelyihin ja helpottamaan hallinnollista taakkaa. Työmarkkinat ovat kuitenkin muuttuneet ja sijaisjärjestelyjen tarpeet ovat lisääntyneet. Nykyään sijaisina toimii huomattavan paljon henkilöitä, joiden osalta rikostausta ei nykyisten sääntöjen perusteella tule selvitetynsi ollenkaan.” Elikkä meillä on nykyaikana tullut huomattavasti enemmän näitä sijaisjärjestelyitä kuin on ollut muutamia vuosia sitten. Monessa työpaikassa tarvitaan koko ajan sijaisia, ja näiltä henkilöiltä ei nyt mitenkään vaadita rikosrekisteriä, rikostaustaselvityksiä, jos he ovat sen alle kolme kuukautta vuodessa.

Nythän kyse ei ole uuden velvollisuuden lisäämisestä lakiin, vaan rikosrekisteriotteen pyytäminen perustuu kunkin tahon omaan harkintaan ja riskiarvioon. Tai sitten siinä voi ajatella silleenkin, että se voi olla sen rekrytoijan laiskuutta tai sillä on kiire, että se ei halua pyytää tätä rekisteriä, että otetaan vain se sijainen nopeasti, on sillä taustat mitkä tahansa, ja ajatellaan, että se on vain hetken siinä. Mutta jos ajatellaan, että siellä on joku rikostaustan omaava henkilö kuukauden töissä ja sitten se on pari kuukautta pois ja tulee taas kuukaudeksi, niin ei siltä pyydetä mitään, ja se voi siihen nuoreen sitten ottaa jonkunäköistä kytköstä, yhteyttä siinä väliajallakin, eikä sitä välttämättä tiedetä. Se rikoksenteikijä sitten palaa sinne rikospaikalle uudestaan. Tämän pitäisi olla siis velvoittava, ei mahdollistava, elikkä on se työsuhde sitten kuukauden tai kaksi, niin pitäisi aina pyytää rikostaustaote.

Kun täällä on rikostaustaotteista eri vuosilta nämä lukemat, lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittäminen, niin jos ajatellaan viimeiseltä viideltä vuodeltakin, että otteita on pyydetty enemmän, niin alkuun on jäänyt enemmän kiinnikin näitä henkilöitä, kenellä on rikostausta, ja sitten kun on huomattu, että näitä tutkitaankin, niin ne määrät ovat laskeneet. He eivät enää hae näitä työpaikkoja. Elikkä kun näitä rikosrekisteriotteita pyydetään, niin sillä on sellainen varoittava esimerkkikin, että ne rikollistaustaiset henkilöt eivät hae näihin työpaikkoihin, mitä enemmän niitä otteita pyydetään.

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Mattila.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 13/2021 vp

15.22 Hanna-Leena Mattila kesk: Arvoisa rouva puhemies! Käsillä oleva lakiesitys johdattaa murheellisesta tosiasiasta, että lasten ja nuorten pariin hakeutuu töihin myös henkilöitä, jotka haluavat tehdä näille pahaa. Vaikka lukumäärällisesti rikoksiin ja väärinkäytöksiin syyllistyviä ei ole paljon ja suurin osa lasten ja nuorten kanssa toimivista aikuisista toimii luotettavan aikuisen tavoin, on pakko luoda ennaltaehkäiseviä toimia rikollisiin aikein toimivien pysäyttämiseksi ja lasten suojelemiseksi.

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämistä annettua lakia. Muutoksilla pyritään edistämään alaikäisten suojelua antamalla työnantajille ja muille rikostaustan selvittämisvelvollisille tahoille mahdollisuus selvittää työnhakijoiden ja muiden rikostaustan selvittämismenettelyn piiriin kuuluvien henkilöiden rikostaustaa myös lyhytaikaisissa, enintään kolme kuukautta kestävässä työntekotilanteissa. Työnantajilla ja työnantajiin rinnastettavilla tahoilla olisi lain mukaan oikeus pyytää rikosrekisteriote nähtäväksi enintään kolme kuukautta kestävässä tehtävässä ennen työhön ottamista, luvan myöntämistä tai päätöksen tai toimeksiantosopimuksen tekemistä tai ilmoituksen vastaanottamisen jälkeen.

Laissa säädetty kolmen kuukauden aikaraja on herättänyt kysymyksiä lasten suojelemisen kannalta. Viime vuosina erityisesti isojen kaupunkien sijaistarpeiden kannalta on esitetty lakimuutoksen tarpeellisuus varmistaa kaikkien sijaisten nuhteettomuus laissa tarkoitettuihin tehtäviin. Tästä asiasta on tehty täällä eduskunnassa myös kirjallinen kysymys, jossa on pyydetty hallitukselta selvitystä lainsäädännöllisistä toimenpiteistä lasten ja nuorten parissa lyhytaikaisesti työskentelevien rikostaustojen selvittämiseksi työsuhteen alkaessa.

Pidän tätä lakiehdotusta hyvänä, joskin velvoittavuus olisi vielä parempi. Uskon, että rekisteri tai nuhteettomuustodistus lisää lapsiturvallisuutta ja vähentäisi lapsiin ja nuoriin kohdistuvia rikoksia luottamuksellisessa suhteessa toimivien aikuisten taholta.

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Koponen.

15.24 Noora Koponen vihr: Arvoisa puhemies! Tuskin mikään maailmassa on tärkeämpää kuin se, että meidän lapsemme ja nuoremme saavat kasvaa ja kehittyä turvassa välittävien ja lapsen kehitystä tukevien aikuisten kanssa. Lapsi itse ei voi koskaan vaikuttaa siihen, kuka häntä kasvattaa ja kuka on läsnä herkimmissäkin kasvun hetkissä. On aivan selvää, että aikuisen on oltava lapselle turvallinen, tuli vastaan minkälainen tilanne tahansa.

Lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittäminen on työnantajan velvollisuus. Oli työsuhteen kesto mikä tahansa, rikostaustaote tehdään lasten ja nuorten suojelemiseksi.

Pidän välttämättömänä, että työnantajalla on mahdollisuus selvittää työntekijänsä rikostaustaa myös lyhytaikaisissa työsopimuksissa. Vaikka tämä muutos varmasti aiheuttaa viirastotasolla lisää työtä, se on lastemme turvallisuuden ja suojelemisen arvoinen.

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Malm.

15.25 Niina Malm sd: Arvoisa rouva puhemies! Tässä on käyty hyvää keskustelua velvoittavuudesta, siitä, onko syytä olla velvoittava vai tällainen suosituksenomainen, mutta kyllä minä itse näen niin, että kyllähän se on myös työnantajan — on sitten kyseessä julkinen, kunta, valtio, tai yksityinen työnantaja — imagokysymys, miten se näitä rikosrekisteriotteita pyytää. Ja kyllä sen pitää olla myös paineena sille itse rekrytoijalle, että lapsen turvallisuus menee ehdottomasti kaiken rekrytointikulun edelle. Tämä on minusta erityisen

Pöytäkirjan asiakohta PTK 13/2021 vp

tärkeää tässä asiassa muistaa, että vastuuta on myös siellä rekrytointipuolella — joskin on todella hyvä, että tässä nyt annetaan mahdollisuus sille, että näitä aukkoja paikkaillaan tältäkin osin, että nämä alle kolmen kuukauden työsuhteet tulevat selvityksen piiriin.

Tässä on myös se hyvä piirre, että tämä tehostaa alaikäisten suojelua myös meidän kansainvälisten velvoitteiden piirissä. Suomi on hyväksynyt Euroopan neuvoston yleissopimuksen, joka suojelee lapsia kaikelta seksuaaliselta riistolta ja hyväksikäytöltä, ja sen takia tämäkin esitys on erittäin kannatettava.

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lundén.

15.27 Mikko Lundén ps: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämisestä annettua lakia. Muutoksilla pyritään edistämään alaikäisten suojelua antamalla työnantajille ja muille rikostaustan selvittämisvelvollisille tahoille mahdollisuus selvittää työnhakijoiden ja muiden rikostaustan selvittämismenettelyn piiriin kuuluvien henkilöiden rikostaustaa myös lyhytaikaisissa, enintään kolme kuukautta kestävässä työntekotilanteissa. Kyse ei kuitenkaan olisi uuden velvollisuuden lisäämisestä lakiin, vaan rikosrekisteriotteen pyytäminen perustuisi kunkin tahon omaan harkintaan ja riskiarvioon. Lakia ei kuitenkaan nykyisellään sovelleta tehtävissä, joissa työskentely lasten kanssa kestää yhden vuoden aikana enintään kolme kuukautta.

Laissa säädetty kolmen kuukauden aikaraja on herättänyt kysymyksiä lasten suojelemisen kannalta. Ainakin pääkaupunkiseudulla toimii huomattavan paljon lyhytaikaisia sijaisiä, joiden rikostaustaa ei lain mukaan saada selvittää. Lakia siis ehdotetaan muutettavaksi siten, että työnantajille ja muille rikostaustan selvittämisvelvollisille tahoille annetaan oikeus pyytää rikosrekisteriote nähtäväksi myös enintään kolme kuukautta kestävässä tehtävissä.

Arvoisa rouva puhemies! Kyse ei siis olisi uuden velvollisuuden lisäämisestä lakiin vaan mainittujen tahojen oikeudesta selvittää rikostaustaa. Tämän oikeuden käyttäminen perustuisi työnantajan ja kunkin rikostaustan selvittämisvelvollisen tahon omaan harkintaan ja riskiarvioon. Hallituksen esityksessä on pohdittu vaihtoehtoa, jossa myös alle kolmen kuukauden työ- ja virkasuhteessa olisi velvollisuus rikostaustan selvittämiseen. Tähän ei kuitenkaan ole haluttu mennä ”ottaen huomioon otteiden määrän lisääntymisen aiheuttama työmäärä ja myös työnantajien näkemykset nykyisin toimivuudesta. Esitetyt muutokset vastaavat esitettyihin huoliin aiheuttamatta lisää hallinnollista taakkaa työnantajille”. Kun työnantajalla olisi oikeus rikostaustan selvittämiseen mutta ei velvollisuutta siihen, ei nyt ehdotettu lakimuutos täysin estä lapsille vaarallisten henkilöiden pääsemistä kosketuksiin lasten kanssa.

Arvoisa rouva puhemies! Tähän äskeiseen lauseeseen olen äärimmäisen pettynyt, vaikka suunta onkin oikeanlainen. Lain pitäisi mielestäni olla niin, että olet sitten minuutin tai kymmenen vuotta tekemisissä lasten kanssa, niin aina pitäisi päästä tarkastamaan työntekijän taustat. Sanon suoraan, että meidän lainsäätäjien pitää tehdä kaikkemme, ja olemme myös vastuussa siitä, ettei yhdenkään pienen mieli särkyisi ja etteivät nämä mielestäni ihmiskunnan alinta kastia olevat pääse toteuttamaan sairaita mielihalujaan.

Myös tuomiot näistäkin sairaista teoista ovat aivan liian heppoisia, ja niissä olisi myös paljon koventamisen varaa. Puhun suoraan, koska en näe mitään sympatiaa näille, jotka tekevät järkyttäviä tekoja täysin viattomille nuorille ja eivät osoita minkäänlaista katumusta

Pöytäkirjan asiakohta PTK 13/2021 vp

vaan saalistavat seuraavia uhrejaan täysin piittaamattomina tekojensa seurauksista. — Kiihtos.

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Heinonen.

15.29 Timo Heinonen kok: Arvoisat rouva puhemiehet! Hyvä ministeri! On hyvä, että näistä rikosrekisterikysymyksistä puhutaan. Jos ihan yleisesti otan hivenen kantaa sijaisuskysymyksiin, niin itse olen vähän huolissani siitä, että meillä tulkitaan aika lailla väljemmin ihan näiden sijaisuuksien pätevyyskysymyksiäkin, kun on kyse varhaiskasvatuksesta tai opetuspuolesta, kuin sitten sosiaali- ja terveystieteiden puolella. Ja toivon, että jossain vaiheessa pohdittaisiin tätäkin, miten voisimme varmistaa pätevyyttä myös näissä sijaisuuksissa.

Nyt kuitenkin on kyse lasten kanssa työskentelevien henkilöiden seksuaalirikoksista ja niistä saaduista tuomioista, ja tämä esitys on tervetullut. Tähän tulisi mukaan siis riskiarvioon perustuva mahdollisuus tai oikeus pyytää myös alle kolmen kuukauden sijaisuuksissa rikosrekisteriotetta. Tässä on tämä riskiarvio, ja täällä keskustelussa on hyvin tuotu esille tarvetta, että tämä olisi velvoittavampi. Nimittäin jo yksi päiväkin riittää — tai yksi tunti tai yksi sopiva hetki — tällaiselle sairaalle ihmiselle, ja sen takia meidän pitäisi tehdä kaikkemme, että niitä ei pääse tapahtumaan. Hallinnollisesta resurssista on tänään puhuttu, ja jos se siitä on kiinni, niin toivon, että se resurssi näihin todellakin löytyisi.

Tässähän puhutaan nyt työskentelystä, työsuhteista. Yhtä tärkeää olisi tiukentaa näitä edelleen myös harrastusten parissa silloin, kun toimitaan lasten kanssa, mutta myös nuorten parissa tätä tapahtuu, ja olisi äärimmäisen tärkeää, että tätä velvoittavuutta myös siellä lisättäisiin.

Olen joskus aiemmin, kun näitä tiukennuksia on tehty ja keskustelua on käyty, esittänyt, että eikö tämä voisi olla jopa niin päin, että työtä hakevalla tai sijaiseksi tulevalla pitäisi olla mukana tietyn ikäinen oma rikosrekisteriotte. Eli se voisi olla mukana siinä tilanteessa, kun tuo rekrytointi tehdään taikka tullaan sijaiseksi. Kun se olisi nyt sitten tietysti kolme kuukautta vanha, puoli vuotta vanha, niin aina siihen väliin on voinut jo sattua, mutta uskoisin, että sillä voisimme aika paljon tehokkaammin näihin puuttua.

Viimeiseksi kysyisin, arvoisa puhemies, ministeri Haataiselta, että kun täällä aika laajasti on tullut ymmärrystä kansanedustajilta sen suuntaan, että tämä ei olisi vain mahdollisuus vaan että tämä olisi myös velvoittava, niin onko teidän puolestanne ok, jos eduskunnassa valiokuntakäsittelyssä tämä muutettaisiin vielä myös velvoittavaan malliin.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Berg.

15.32 Kim Berg sd: Arvoisa puhemies! Rikostaustan selvittämismahdollisuus myös alle kolmen kuukauden työsuhteessa on ehdottomasti kannatettavaa. Tällä hetkellä on suuri pula sijaisista varsinkin varhaiskasvatuksessa, ja tuntuu, että tämä korona-aika on entisestään lisännyt tätä pulaa. Tiedän tämän aika hyvinkin, kun oma tyttäreni, joka joutui palaamaan Briteistä koronatilanteen takia, on nyt heittänyt niin sanotusti keikkaa päiväkodissa. Nämä työsuhteet ovat hyvinkin äkkiäisiä, nopeita, lyhyitä, yhden kahden päivän sijaisuuksia per viikko, ja mietinkin tässä nyt sitä, että tämä tietenkin nostaa sitä riskiä, kun on todellinen tarve niille sijaisille, jolloin saatavuus on heikompaa, että taustat saattavat valittavasti olla näillä sijaisiksi tulleilla hyvinkin erilaiset.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 13/2021 vp

Samalla mietin myös sitä, että kun on monesti kyse tällaisesta hyvinkin patkutyöstä, niin onko tähän nyt sitten minkälaisia elementtejä, millä lasketaan tällaisissa tilanteissa, kun tehdään yhtä kahta päivää viikossa silloin tällöin, missä vaiheessa se kolme kuukautta vuodessa tulee täyteen.

Puhemies Anu Vehviläinen: Tähän loppuun sitten ministeri Haatainen, 2 minuuttia.

15.34 Työministeri Tuula Haatainen: Arvoisa puhemies! Kiitos näistä kommentteista. Tämä kolmen kuukauden rajahan on tähän saakka estänyt tämän selvittämisen, ja nimenomaan työnantajapuolelta, kuntatyönantajien puolelta, on tullut pyyntö siitä, että voitaisiin selvittää, jotta päästään käsiksi näihin mahdollisiin tekijöihin, joilla on tällaista rikostaus-taa. Tätä esitystä tästä kokonaisuudesta, siitäkin, pitäisikö olla velvoittavaa, on käyty läpi, ja työnantaja- ja palkansaajapuoli ovat pitäneet järkevänä vaihtoehtona, että tämä on tähän muotoon laitettu, että voi selvittää, ja työnantaja sitä vastuuta sitten toivon mukaan tulee mahdollisimman laajasti käyttämään.

Kuten täällä salissakin on todettu, niin välillä sijaistukset ovat niin lyhyessä tempossa tulevia, että siinä sen taustan selvittämiseen saattaa mennä aikaa niin paljon, että ei ehdi tätä sijaisuutta edes sitten saada toteutetuksi. Eli tässä on vähän tämä käytäntö nyt tämän täydellisuuden kanssa jouduttu käymään läpi. Ministerinä toivon tietysti, että työnantajat ottavat tämän vastuullisesti, käyttävät sitä aina, kun se vain suinkin on mahdollista.

Tämä esitys on nyt eduskunnalle annettu. Toivon, että asiantuntijakuulemisessa käynte huolella läpi tämän kokonaisuuden ja teette siltä pohjalta sitten arvion. Mutta tämä esitys vie tätä asiaa eteenpäin siihen suuntaan, johon me kaikki varmasti tämän haluamme etenevän, että lapset voivat olla turvallisim mielin, vanhemmat voivat lapsensa turvallisim mielin antaa hoitoon ja että sairaat ja vanhukset ja kaikki voivat luottaa siihen, että ne ihmiset, jotka heistä kantavat vastuuta, ovat myös sellaisia, jotka eivät rikoksiin syyllisty. Eli eduskunnan käsissä on asia. Toivon, että käynte huolella tämän läpi, jotta tavoite toteutuu mutta sijaistukset voidaan myös järjestää, [Puhemies koputtaa] koska siitäkin meidän pitää huolehtia.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Rantanen, Mari.

15.36 Mari Rantanen ps: Arvoisa puhemies! Oli tietysti hyvä kuulla, että ministeri Haatainen ei tyrmännyt myöskään tätä, mikäli eduskunta päätyy velvoittavuuteen, eli tämäkin teille ilmeisesti sopii.

Mielestäni tämä edustaja Heinosen ajatus siitä, että tämä rikosrekisteriote uusittaisiin tietyin väliajoin, voisi olla jopa ihan järkevä ajatus. Nimenomaan silloin, kun on näitä lyhyitä sijaisuuksia, jotka toisissa kaupungeissa muun muassa ovat aika isokin osa työntekijöistä, tässä olisi mielestäni ihan ideaa, mitä varmasti tässä talossa on syytä pohtia, ja yli-päättänsä muutenkin tätä uusimista: niin kuin täällä on joissain puheenvuoroissa tullut ilmi, niin jos sinä haet sen vuonna 2017 ja syyllistyt vuonna 2019 rikokseen, vaikkapa lasten seksuaaliseen hyväksikäyttöön, ja sitä ei kysytä missään vaiheessa uudelleen, niin valitettavasti tämä jää piiloon. Siinä mielessä tällaisia tavallaan varmuustekijöitä, varmuuslukkoja kannattaisi ehkä lainsäädäntöön laittaa.

Sitten tässä yhteydessä on kyllä pakko nostaa esiin se, että tänä päivänä voisi olla tarpeen, että näitä rikosrekisteriotteita katsottaisiin myös muussa tiettyjen ryhmien hoitotyös-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 13/2021 vp

sä, kuten vanhukset ja vammaiset, jotka ovat hyvin haavoittuvassa asemassa ja toisesta riippuvaisia. Tämä on sellainen asia, mitä mielestäni eduskunta voisi myös pohtia, että näissäkin hoitotyön osa-alueissa otettaisiin huomioon se, että siellä ei voi toimia henkilö, joka on mahdollisesti riski hoidettaville. — Kiitos.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin työelämä- ja tasa-arvovaliokuntaan.